

Riksdagen
Stenografiska uppteckningar
vid EU-nämndens sammanträden
2008/09:5

Stenografiska
uppteckningar
2008/09:5

Tisdagen den 14 oktober

---

1 § Europeiska rådet

Statsminister Fredrik Reinfeldt

Finansminister Anders Borg

Utrikesminister Carl Bildt

Statsrådet Cecilia Malmström

**Information och samråd inför Europeiska rådets möte
den 15 och 16 oktober 2008**

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Jag förklarar EU-nämndens sammanträde öppnat. I dag har vi ett särskilt samråd inför det så kallade Europeiska rådets möte, även kallat toppmöte.

Vi säger välkommen till nämndens ledamöter och till statsministern, finansministern, utrikesministern och EU-ministern. Med sig har de statssekreterare Gustaf Lind hos statsministern, vår EU-ambassadör Christian Danielsson och Diana Madunic som är medarbetare på statsministerns EU-kansli.

Särskilt välkomna är också ni som tittar från läktaren om ni nu kan se någonting därifrån och ni som tittar på storbild i riksdagens infocentrum, på webben eller på tv. Detta möte är nämligen ett öppet möte med riksdagens EU-nämnd. Vi får information från regeringen och samråder sedan med statsministern med flera inför det toppmöte som EU:s stats- och regeringschefer med flera i morgon inleder.

EU-nämnden är det organ i Sveriges riksdag som regeringen kommer till för att förankra sina positioner inför beslut i EU:s ministerråd och inför Europeiska rådet – alltså inför toppmötena.

Statsministern ska strax inleda det här samrådet med att berätta om hur regeringen planerar att agera inför mötet. Jag kan säga att nämnden redan har behandlat delar av det här

inför toppmötet i och med att EU- och utrikesministrarna i går hade ett möte som EU-nämnden förberedde i fredags. Information om det här mötet och det som kommer finns också på riksdagen.se.

Utöver utsänd och publicerad information har ledamöterna också lite andra handlingar liggande på bordet här i salen.

Statsministern kommer alltså att strax inleda. Därefter får ledamöterna ställa frågor och kommentera. Som ni ser har vi fler ministrar på plats. Det går utmärkt att ställa frågor även till dem. I så fall svarar ministrarna senare på de frågorna.

Mötet avslutas senast kl. 11 och då med att nämnden tar ställning till det som regeringen här har presenterat inför mötet. Varsågod, statsministern!

Anf. 2 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Tack för det! Fru ordförande, ärade ledamöter av riksdagens EU-nämnd! Europeiska rådet träffas i Bryssel den 15 och 16 oktober. Mötet äger rum mitt under den allvarliga krisen på den internationella finansmarknaden och i en fallande konjunktur med sjunkande tillväxt och sysselsättning.

Vi står för första gången inför en finanskris som inte bara påverkar ett par länder eller en region utan som också har globala konsekvenser – med ursprung i USA och på den amerikanska bolånemarknaden men nu också spridd till vår del av världen och till världen i stort. Detta ämne kommer självfallet att dominera toppmötet där även finans- och utrikesministrarna kommer att delta.

EU måste nu visa att man kan agera både kraftfullt och koordinerat i en fråga av yttersta vikt för varje europeisk medborgare och för alla de företag, särskilt små och medelstora, som kan drabbas av finansieringssvårigheter.

Åtgärder måste vidtas som syftar till att bevara stabiliteten i det internationella finansieringssystemet och som garanterar insättningarna. Det kan inte nog betonas hur viktigt det är för jobben och hushållen men också för vår samlade ekonomi.

Andra punkter, i mån av tid, på dagordningen gäller klimat- och energipaketet, den fortsatta hanteringen av Lissabonfördraget och EU:s förhållande till Ryssland och Georgien. Slutligen kommer den europeiska pakten för asyl och migration att antas och sammansättningen av den så kallade reflexionsgruppen om framtida utmaningar att bekräftas.

Fru ordförande! Unionen har redan reagerat på den finansiella krisen. Sverige välkomnar den höjning av miniminivån i insättningsgarantisystemen som beslutades förra veckan. Sverige gick här före; regeringen beslutade redan tidigare att lägga fram en proposition om att höja den svenska insättningsgarantin från 250 000 upp till 500 000 kronor.

Det är också positivt att gemensamma principer har antagits för att vägleda medlemsstaterna vid statliga interventioner. Detta har dock inte varit tillräckligt för att återställa förtroendet på de finansiella marknaderna. Den deklaration som euroländerna i helgen presenterade är därför ett viktigt steg i rätt riktning.

Överenskommelsen är ett första steg mot finansiell stabilitet. Den är i linje med vad Sverige har drivit och innehåller alla viktiga element som krävs för en bred europeisk lösning. Den visar därtill att EU har förmåga att samla sig kring en gemensam linje, vilket ger en viktig signal till marknaden så att denna börjar fungera normalt igen.

Från svensk sida har vi arbetat utifrån tre punkter som vi anser vara vitala för det framtida arbetet. De går ut på

1. att inrätta faciliteter för att skjuta till kapital till bankerna så att dessa kan fortsätta att låna ut till hushåll och företag; i detta måste vi säkerställa att ägarna får ta sitt ansvar och att vi skyddar skattebetalarna,
2. att inrätta bankgarantier för att säkra upplåningen; genom att utfärda en statsgaranti för bankernas finansiering skapas det förtroende som krävs för att den finansiering som bankerna får från marknaden ska komma i gång igen och
3. att, om det ändå skulle bli så att en bank fallerar, ha ett regelverk för att kunna rekonstruera banker.

En av erfarenheterna från den svenska bankkrisen på 90-talet är den centrala betydelsen av att kunna hantera en bank som går omkull. Även här har en viktig utgångspunkt varit att säkra skattebetalarnas pengar.

Alla dessa punkter återfinns även i euroländernas uppgörelse. Uppgörelsen innebär att alla länder tar ett eget ansvar men att man måste följa vissa trafikregler för hur detta ska ske. Detta är en framgång för oss som har markerat vikten av ett samordnat agerande så att inte ett lands lösning blir ett annat lands problem.

På Europeiska rådets möte väntas de förslag som finns i euroländernas deklaration anammas av samtliga medlemsstater. Det är mycket bra då vi behöver vara så konkreta som möjligt i arbetet med att upprätta finansiell stabilitet.

I Europeiska rådet kommer vi från svensk sida också att trycka på två saker inför det framtida arbetet.

För det första: För att åtgärdspaketerna ska vara trovärdiga krävs det att medlemsstaterna upprättar snarlika institutioner som bygger på samma principer.

För det andra: Vi måste fundera på om den garanti av bankernas finansiering som eurogruppen nu har kommit överens om är tillräcklig. Ur ett svenskt perspektiv är det viktigt att vi får möjlighet att garantera de delar av bankernas finansiering som är nödvändiga för att återställa förtroendet.

Även här i Sverige måste vi fundera över hur den europeiska uppgörelsen ska tillämpas och konkretiseras. Vi står redo att vidta de åtgärder som krävs för att säkra den finansiella stabiliteten. Efter Europeiska rådets möte kommer regeringen därför att lägga fram lagstiftningsförslag i denna riktning.

I ljuset av finanskrisen har chefslönerna hamnat i blickfånget. Under året har debatten om höga chefslöner och bonusar varit het i Europa, särskilt i Frankrike, Tyskland och Nederländerna. Lönesystemen kritiseras dels för det ökande gapet mellan chefslöner och vanliga löntagares löner, dels för den alltför svaga kopplingen till företagens långsiktiga utveckling.

Jag tycker att denna tendens är mycket allvarlig. Ett agerande som präglas av ett högt risktagande och av kortsiktighet och girighet är oacceptabelt. Problemet har blivit särskilt tydligt i samband med finanskrisen.

I toppmötesslutsatserna understryks på ett bra sätt vikten av att chefslönerna ska återspegla verkliga prestationer och företagens resultat liksom att bonussystemet inte får präglas av överdriven kortsiktighet. Det är bra om Europeiska rådet enas om att verka i denna riktning.

Fru ordförande! Den pågående finansiella krisen får inte tas som förevändning för att sänka ambitionen eller, ännu värre, skjuta upp åtgärder vad gäller vår kanske viktigaste framtidsfråga, nämligen klimatet.

Den globala uppvärmningen fortsätter oavsett finanskris eller inte. Vi måste agera *nu* om vi ska ha en chans att vända

denna negativa utveckling. Men det är tydligt, vill jag understryka, att ett antal länder har börjat ifrågasätta EU:s ambitiösa målsättningar.

Fast förankrade i insikten om att klimatfrågan är en avgörande utmaning för vår jord är det vårt ansvar att vidta åtgärder här hemma men också att visa på det ledarskap som krävs för att nå en bred och långsiktig internationell samsyn i klimatfrågan. I detta arbete spelar EU-samarbetet en mycket viktig roll.

Om ett år kommer Sverige att vara ordförande i EU. Ett omfattande arbete bedrivs för att förbereda ordförandeskapet. Sverige ska som ordförandeland ta ett särskilt ansvar i det arbete som syftar till att få en internationell klimatöverenskommelse på plats i Köpenhamn 2009. Det är ett arbete som även nu måste genomsyra vårt agerande. Regeringen intar därför en mycket aktiv roll i de förhandlingar som nu pågår inför Köpenhamnstoppmötet.

Jag vill därför att toppmötet bekräftar ambitionen att nå en överenskommelse om klimat- och energipaketet under det franska ordförandeskapet samt att en överenskommelse med Europaparlamentet kan nås tidigt i vår. Detta är en förutsättning för att EU med trovärdighet ska kunna spela den ledande roll som är nödvändig i de internationella klimatförhandlingarna under vårt ordförandeskap nästa höst.

Fru ordförande! På toppmötet väntas Irlands premiärminister Cowen ge en analys av orsakerna till utgången av den irländska folkomröstningen. Irlands regering har låtit göra en omfattande opinionsundersökning om orsakerna bakom det negativa utfallet. Jag tror inte att någon vid detta tillfälle förväntar sig en slutlig lösning på den uppkomna situationen. Sverige och övriga medlemsländer bör respektera att Irland behöver mer tid för analys och eftertanke. Det franska ordförandeskapet har dock signalerat ambitionen att vid Europeiska rådets decembermöte ange något slags handlingsplan.

Vikten av en trygg energiförsörjning kommer att betonas i slutsatserna från toppmötet. Ett antal åtgärder föreslås för att nå detta mål. Bland annat bör liberaliseringen av gas- och elmarknaden fortsätta, aktionsplanen för energieffektiviseringen tillämpas, unionens energikällor diversifieras och relationerna med de viktigaste energiproducerande transitländerna fördjupas. Jag förutser ingen diskussion vid detta

toppmöte, men vi återkommer till ämnet vid vårtoppmötet 2009 då detta pågående arbete kommer att utvärderas.

Den europeiska pakten för invandring och asyl antogs i sin helhet senast i rådet för rättsliga och inrikes frågor och kommer nu att bekräftas av Europeiska rådet. Under det svenska ordförandeskapet kommer vi sedan att utarbeta ett nytt arbetsprogram, ofta kallat Stockholmsprogrammet, för de kommande fem årens samarbete kring rättsliga och inrikes frågor – ett område som ju ständigt växer i betydelse inom EU. Detta är en viktig uppgift som vi kommer att göra stora ansträngningar för att på bästa sätt lyckas med.

Slutligen: Som ni minns enades Europeiska rådet i december 2007 om att tillsätta en reflexionsgrupp som ska överväga de utmaningar som unionen på längre sikt står inför. Spaniens förre premiärminister Felipe González utsågs att leda gruppen tillsammans med Jorma Ollila från Finland och Lettlands före detta president Vaira Vike-Freiberga. Europeiska rådet förväntas ta ställning till deras förslag till övriga medlemmar i gruppen.

Utrikesministrarna å sin sida ska diskutera EU:s relationer till Georgien och Ryssland. EU har kunnat konstatera att de ryska trupperna har dragit sig tillbaka från buffertzonerna runt Sydossetien och Abchazien. Men det innebär inte att Ryssland har uppfyllt alla sina åtaganden. Utrikesministrarna kommer att diskutera hur detta bör påverka EU:s fortsatta relationer med Ryssland. Utrikesministrarna kommer även att diskutera läget i Mellanöstern.

Sammanfattningsvis kommer alltså Europeiska rådet i första hand att ägna sig åt krisen på världens finansmarknader och åt klimat- och energifrågan. Därutöver kommer Irlands premiärminister Cowen att ge en kort analys av läget i fråga om Lissabonfördraget. Pakten för invandring och asyl väntas antas och ledamöterna i reflexionsgruppen utses. Slutligen kommer utrikesministrarna att ägna sig åt Georgien och Ryssland.

Tack för er uppmärksamhet! Jag är med detta redo att besvara nämndens frågor.

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Vi tar nu partierna i storleksordning. Hur många frågor man får ställa beror på hur mycket tid man tar på sig. Jag kan säga att vi har haft en diskussion som landade i att man gärna

får fatta sig ännu kortare än vi hittills brukat göra – ju kortare, desto fler hinner vi med.

Vi börjar med EU-nämndens vice ordförande som representerar Socialdemokraterna.

2008/09:5
14 oktober

Anf. 4 SUSANNE EBERSTEIN (s):

Ordförande! Jag vill också tacka statsministern för informationen här. Jag har två frågor till statsministern.

Euroländerna har ju nu enats om ett gemensamt program för att klara krisen i bankvärlden. Det har mottagits positivt och beskrivs som ett konkret program, inte som bara prat.

Jag undrar på vilket sätt Sverige påverkas och berörs. Att krisen är allvarlig och att den på sikt påverkar oss alla är självklart. Sparpengar krymper. Pensionerna kommer säkert att gå ned i värde. Utvecklingen avstannar. Skattebetalarna, vi alla, kommer att få betala en del av notan.

Hur mycket beräknar statsministern att finansvärldens excesser kommer att kosta de svenska skattebetalarna, och vad tänker regeringen mer konkret göra för att i möjligaste mån skydda skattebetalarna? Det är min första fråga.

Min andra fråga gäller Irland och folkomröstningen där. Vilka initiativ tänker statsministern ta när det gäller fördraget med tanke på att ett EU-land faktiskt har sagt nej och lagt in sitt veto – väntar man på att de ska tvingas till en ny folkomröstning snart, eller tänker man börja förhandla med dem om undantag?

Anf. 5 ORDFÖRANDEN:

Nästa frågeställare är jag själv som representerar Moderaterna. Jag vill anknyta till ett möte som jag i går var på nere i Bryssel och där kommissionens ordförande Barroso var med. Då kom just klimatfrågan och frågan om den ekonomiska situationen upp och hur de frågorna hänger ihop.

Min uppfattning är att det europeiska ledarskapet nu sätts på prov. Så var det i fråga om Ryssland och Georgien. Då tog EU sitt ansvar. I fråga om det ekonomiska läget har EU hittills tagit mycket ansvar. Nu gäller det att det ansvaret tas även i klimatfrågan, som statsministern i början här påpekade.

Barroso var mycket tydlig även när han ifrågasattes från några länder som nu vill ta det lite lugnare och som alltså ifrågasätter det här. Det är mycket viktigt att EU tar ansvar i

klimatfrågan just därför att det långsiktigt är väsentligt. Om EU inte tar det ansvaret nu blir det svårt att ställa krav på en nyvald amerikansk president, på en kommande nyvald indisk premiärminister och så vidare.

Jag skulle vilja be statsministern att ytterligare lite grann reflektera kring just det här eftersom det finns politiker – statsministern hör förhoppningsvis inte dit – som blir lite för kortsiktiga i en lågkonjunktur och när det är oroligt runt omkring oss.

Hur ser statsministern att det svenska ledarskapet kan hjälpa det europeiska ledarskapet med att faktiskt ta ansvar i klimatfrågan?

Anf. 6 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Fru ordförande! Tack, Susanne Eberstein, för bra frågor! Vår väldigt tydliga avsikt har varit att vanliga skattebetalare i görligaste mån ska undgå notan för all den oro vi nu ser. Jag tror att många i stugor runt om i Sverige kan vittna om hur man, som man sett förr, känner av en konjunktur som viker ned. Man ser att tillgångsvärden sjunker. Det hus som varit lite mer värt är nu lite mindre värt. Fonderna vill man helst inte höra talas om. Det är med skräckblandad förtjusning man noterar att de har sjunkit i värde.

Det där är någonting som vi alla känner av. Det är så det blir när oron knacker på dörren. Ändå är vi i ett läge där väldigt mycket av denna oro är ännu större i vår omvärld. Sverige står starkare, baserat på sparsamhet, på överskott i of-fentliga finanser och på möjligheter att agera mot krisen som andra faktiskt inte har på samma sätt. Det också är viktigt att känna det som ett lugnande besked när detta nu kommer.

Vår utgångspunkt är att eurogruppens beslut i alla delar är klokt och liknar det som vi varit pådrivande för att få på plats. Det är den ordning jag tror kommer att behövas för att stilla nervositeten och återskapa förtroendet på de finansiella marknaderna.

Jag vill gärna understryka att vi naturligtvis är här för att berätta om våra utgångspunkter gentemot Europeiska rådet. Men jag är också beredd att lyssna på förslag som kan finnas – om det är någonting som man tycker saknas i eurogruppens beslut eller om det är någon del som Socialdemokraterna eller andra partier tycker behöver föras till.

Med det besked vi gav i går är vi redo att gå med på överenskommelsen och få den inskriven i slutsatserna för att där-
efter så skyndsamt som möjligt utverka en svensk lagstift-
ning till stöd för detta. Den är inte färdig ännu. Därför är det
naturligtvis viktigt att vi nu inte har en situation där någon
upplever att vi inte har lyssnat eller tagit in olika förslag.

Vår utgångspunkt är att utforma detta på ett sätt som, som
sagt, följer Europeiska rådets upplägg och som återskapar
förtroendet. Utgångspunkten ska också vara att inte skicka
notan till svenska skattebetalare.

När det gäller Irland står vi väldigt nära varandra. Också
vi har betonat betydelsen av att visa respekt för Irland och att
även vara klar över att premiärminister Cowen inte heller
denna gång kommer att vara färdig med hela sin analys eller
redo att beskriva olika tänkta scenarier framåt.

Vad alla vet är att det sedan får en påverkan för diskuss-
ionen om när ett eventuellt framtida Lissabonfördrag kan
träda i funktion och den påverkan det får för övergången
mellan det tidigare Nicefördraget och det nya Lissabonför-
draget. Det kommer att påverka oss alla.

Om vi, vilket många nu ställer in sig på, i juni går till val
till Europaparlamentet med Nicefördraget som grund blir det
18 platser i Europaparlamentet för Sverige, inte 20. Det blir
då regler i Nicefördraget som säger att kommissionen ska
börja minska i antal redan nu och inte, som det sägs i Lissa-
bonfördraget, efter år 2014. Till slut faller dessa realiteter
ned och måste börja förhållas till. Jag tror att vi ska ställa in
oss på att det kommer att bli så. Det blir en förskjutning. Det
måste respekteras att Irland åtminstone inte nu är redo att
ange exakt när de kan tänkas gå vidare.

Detta kommer jag att ge uttryck för ifall det verkligen
kommer till en diskussion om det. Alla ska nog vara klara
över att den finansiella turbulensen kommer att vara helt
dominerande på detta möte. Jag tror att faktiskt alla andra
frågor blir korta.

Sedan gäller det Anna Kinberg Batras fråga. Jag vet att
jag många gånger förut har antytt för nämnden och jag är
ledsen att behöva säga det också nu, men det blir lite mör-
kare moln varje gång när det gäller kraften i andra länders
vilja att nu fullfölja klimatsamarbetet i enlighet med de över-
enskommelser som vi ingick våren 2007.

Jag ska gärna understryka behovet av ledarskap, men vi är 27 medlemsländer. Sverige är starkt. Vi har en stor påverkan och Sverige är en god vän till kommissionen i detta agerande. Men helt ensam kan man inte vara. Vi måste ha bundsförvanter i att fortsatt hävda: Ja, det är lågkonjunktur, men på många års sikt måste vi ställa om. Vi måste börja sätta in de åtgärderna nu. Det är bättre att göra det nu – det är billigare och bra för klimatet, och vi har kunskaperna – snarare än att vänta för att sedan till större kostnader försöka åtgärda redan kända förändringar av klimatet och deras påverkan på vår natur och på vårt sätt att leva.

Sverige kommer att vara drivande på precis det sätt som jag sagt. Det är till exempel så att vi först förutsåg att det europeiska paketet skulle kunna antas på detta toppmöte. Då kan man säga: Ja, det är nu inte möjligt. Vi måste koncentrera oss på den finansiella situationen, så det förskjuts till december. Redan det är *en* förskjutning. Ytterligare förskjutningar kommer att allvarligt sätta i fråga varje form av tidtabell – att Europa på precis det sätt som ordföranden beskrev ska kunna agera gentemot andra på ett kraftfullt sätt.

Jag kommer att göra vad jag kan. Det är förmodligen i middagsdiskussionen som detta kommer att föras upp för att markera fortsatt vikt av europeiskt ledarskap. Men det är ärligt att säga till denna nämnd att många nu kommer att tala emot. Det kommer att bli en tuff diskussion.

Anf. 7 ORDFÖRANDEN:

Till er som inte varje dag eller varje vecka är i nämnden vill jag säga att den svenska riksdagens behandling av Lissabonfördraget inleds nu i dagarna.

Anf. 8 SUSANNE EBERSTEIN (s):

Tack för svaret, statsministern! Ja, när människor ser sina sparpengar försvinna är "skräckblandad förtjusning" kanske inte det uttryck som jag skulle använda. Så sade statsministern alldeles nyss, men jag hoppas att det var en felsägning.

Jag är lite nyfiken på hur statsministern tänker sig att chefslönerna ska kunna bestämmas från regeringens sida. Jag tror att väldigt många i Sverige tycker att det skulle vara väldigt bra. Men hur kommer man rent faktiskt att kunna göra

Anf. 9 STAFFAN DANIELSSON (c):

Statsministern och övriga ministrar! När det blåser i världen är det extra viktigt för ett litet land att ha hög sysselsättning, en stark ekonomi och en banksektor med stabila förutsättningar. Det har vi i Sverige. Det är, tror jag, en styrka och en glädje för alla oss som bor här.

Jag tycker att regeringen har agerat med handlingskraft och skicklighet under den våldsamma turbulens som nu under några veckor har rått i världsekonomin. Det vill jag gärna framföra här när så många ministrar är på plats i en diskussion om de här frågorna.

Det är positivt att agerandet från världssamfundet, från EU och från Sverige äntligen verkar ge lite resultat. Det börjar komma signaler om att ett förtroende börjar spridas, om att börserna går upp i stället för ned och så vidare. Jag hoppas att det fortsätter.

Min fråga handlar lite grann om åtgärderna i samband med den här krisen. Det började ju med att euroländerna för några dagar sedan träffades och kom med ett handlingspaket. Sverige gör ungefär samma grejer. Den isländska valutan har inte klarat stormen, utan det är mycket allvarliga förutsättningar där sett till det hela.

Sveriges lilla ekonomi är välskött. Vi verkar klara oss bra även med egen valuta. Det är något som vi vartefter får utvärdera. Det här är den första stora krisen.

Jag undrar hur det har känts från statsministerns och finansministerns horisont när det gäller att kunna påverka och vara med i diskussionerna samtidigt som vi lite grann får jobba via ombud – via länder som är grannar till oss – för att få igenom våra ståndpunkter. Hur har det alltså känts? Har det funkat bra under den kris som har varit?

För att se framåt har ju euroländerna här sagt lite grann om hur de själva vill jobba. Regeringarna i euroländerna tillsammans med Europeiska rådets ordförande, kommissionens ordförande, bankens ordförande och presidenten från eurogruppen är nätverket. Jag kan möjligen tycka att tonvikten, när vi jobbar framåt här, mer ska vara på EU-länderna, ministerrådets ordförande, kommissionens ordförande och

euroländerna. Det vore intressant att höra statsministern utveckla lite grann kring detta.

Anf. 10 CARL B HAMILTON (fp):

Fru ordförande! Jag ska börja med en reflexion. Det är en gammal sanning som nu bekräftas, nämligen att det europeiska samarbetet och integrationen drivs på i kriser. Varje kris gör att man träffar en ny överenskommelse om ett allt närmare samarbete. Det här är ännu ett exempel på det. Samarbetet på det ekonomiska området har aldrig sedan den kris som ledde fram till Maastrichtöverenskommelsen drivits på så effektivt som av denna kris. Därmed inte sagt att jag välkomnar kriser, men jag tycker att det är värt att ha det här större historiska perspektivet på den europeiska integrationsprocessen.

Staffan Danielsson nämnde Island. Låt mig ställa en direkt fråga till statsministern. På Island har det ju uppkommit en diskussion om huruvida man ska gå med i Europeiska unionen och så småningom också i eurosamarbetet. Skulle statsministern välkomna en sådan avsiktsförklaring och i så fall varför?

Sedan har jag en i det här sammanhanget specifik fråga beträffande Sverige som jag inte tycker har berörts. Nu ser vi ju över hela Europa – med undantag av Sverige, tack och lov – att banker nationaliseras. Stater blir ägare av banker. I Sverige har vi privata banker. Konkurrenterna löses nu alltså ut. De svenska ordentliga prudentliga bankerna som har skött sina affärer får inte belöning för det utan straffas genom att konkurrenterna tas över av stater. I framtiden blir det otroligt viktigt för de svenska bankerna att de inte utkonkurreras av andra banker som har statskassan och statligt stöd i bakgrunden.

Hur kommer Sverige och finansministern att bevaka att de svenska bankerna inte råkar ut för konkurrensproblem? Hur ska konkurrensreglerna upprätthållas? Det tycker jag måste ingå i Sveriges åtagande på toppmötet att bevaka.

Anf. 11 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Jag inleder, och finansministern får fylla på.

Susanne Eberstein, det är klart att vad jag kanske menar är att jag hört en del uttrycka att de inte vet om de ska skratta eller gråta. Det beror inte på att de är glada, utan det beror på

att de är ledsna. Men det är så eländigt att man nästan inte vill se det. Så kan det vara ibland. Man tänker: Jag tittar inte på ett tag, så får vi se om det blir bättre sedan. Det är kanske det som jag försökte fånga.

Kan vi styra detta med banklöner, och varför är det relevant? Ja, det vi har lärt oss är att det finansiella systemet är blodomloppet i hela ekonomin. Systemkriser i det finansiella systemet stoppar hela blodflödet, det vill säga: Fungerar det inte där, då fungerar ingenting.

Det gör att man ska se lite speciellt också på sådant som man som marknadsekonom kan tycka att man är fri att reglera själv när det gäller aspekter av slaget hur bonusar utformas och vilken typ av riskbeteende som uppmuntras i en institution eller verksamhet där det när den blir nödlidande inte bara handlar om hur eventuella ägare eller en mindre konkurs får återverkan på det enskilda företaget utan också handlar om att det faktiskt får återverkan på hela det finansiella systemet och till slut på hela ekonomin. Då blir det en större magnitud på följderna av att felaktiga beteenden uppmuntras.

I det hänseendet är det viktigt att föra de diskussionerna. Det ska naturligtvis utvärderas inom ramen för Ekofin – det kan Anders Borg redogöra för – och det bör leda till diskussioner inom banksystemet självt. Jag har noterat att flera har uppmärksammat just detta. Om man sätter bonusar som bara inriktas på volym och extremt risktagande ska man inte få någonting annat; det är det man jobbar efter.

Då kan man till och med hamna i att man bryter mot gamla sunda utgångspunkter för bankverksamhet, nämligen att man inte ska förmedla krediter till personer som inte har betalningsförmåga om det är alldeles uppenbart att det bara kommer att leda till nödlidande situationer för den enskilde och till slut mer omfattande följder. Det är därför en viktig poäng att Europeiska rådet tar upp detta och att det bevakas.

Jag vill bara säga – jag tror att det i övrigt är Anders som ska svara – att vi också följer diskussionen på Island, som väldigt mycket handlar om att känna av att vara liten och utanför i det läge som nu är. Många säger: Vi borde vara inom EU och kanske till och med inom euron. Låt mig bara säga det uppenbara, att det naturligtvis är Islands egen befolkning och politiska system som måste fatta det beslutet. Vi har all anledning att välkomna om de gör det och natur-

ligtvis sända signalen att EU står öppet. Sverige är som bekant ett land som hävdar utvidgningens många värden. Det vore ju märkligt om det inte gällde nordiska grannländer i ett sådant här läge. Men det är klart att det måste börja med att Island självt samlar sig till att i så fall sända den signalen och fatta den typ av beslut som skulle behövas.

Anf. 12 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru ordförande! Låt mig bara erinra om den mycket omfattande information som EU-nämnden fick här för en vecka sedan. Jag är lite osäker på om Staffan Danielsson var med då, men vi gav då en bredare och djupare information än vad kanske något annat parlament har fått, skulle jag föreställa mig, inför den här processen.

Processen började inte i samband med eurogruppens möte. För ungefär två veckor sedan hade EFK ett möte inför det då kommande Ekofinmötet. EFK är Ekonomiska och finansiella kommittén, som består av finansministrarnas statssekreterare samt vice centralbankschefer. De hade sedan ett extramöte för att förbereda ekofinmötet. Därefter har de haft dagliga överläggningar. Jag vill påpeka att det var på svenskt initiativ. Vi krävde att vi skulle nå en principuppgörelse på Ekofinmötet och att det sedan skulle finnas en process framåt. Den processen består dels av att Ekofinmötet inte är avslutat utan är öppet fram till mötet den 15 oktober, dels har våra statssekreterare haft dagliga, mycket långa överläggningar för att koordinera sig och bearbeta detta.

Tack vare ordförandeskapet och kommissionen har den här processen inte skötts inom eurogruppen utan inom ramen för hela Ekofinsamarbetet. Vi har också haft ett mycket bra samarbete med inte minst ordförandeskapet, men också med Finland, Danmark, Holland och Storbritannien som vi har haft omfattande kontakter och en omfattande samsyn med. Vi förberedde under den gångna helgen ett antal inspel inför det kommande toppmötet som så småningom visade sig landa så väl att vi kan vara väldigt nöjda med de slutsatser som föreslogs på eurogruppen.

Jag vill peka på att när jag var här redogjorde jag för att den svenska ståndpunkten var att vi för det första skulle ha gemensamma krishanteringsfaciliteter, det vill säga någon typ av garanti för bankernas inlåning, för det andra någon typ av facilitet för att tillföra kapital i form av ägande till

bankerna och för det tredje någon typ av facilitet för att rekonstruera bankerna, någon typ av bankakut. På alla dessa tre punkter har vi nu nått en gemensam europeisk uppgörelse, och det är viktigt. Detta har varit ett arbete där vi naturligtvis har varit mycket aktiva. Tack vare ordförandeskapet, det nära samarbetet med de andra länderna och kommissionens beredvillighet att vara behjälplig har vi kunnat hantera detta på ett bra sätt.

Staffan Danielsson undrar om den specifika krishanteringsmekanismen. De gångna 14 dagarna har vi tillbringat ungefär halva tiden i telefon med våra kolleger och halva tiden med att förbereda vad vi själva ska göra eller ta initiativ till inom Europa. Det handlar om så enkla saker som att vi måste ha mobiltelefonnummer till varandra, att vi måste veta hur vi når varandra nattetid. Det är inte alltid det enklaste under sådana här förlopp. Därför har man nu valt att sätta instruktionerna i en sådan beredskap att de hela tiden, 24 timmar 7 dagar i veckan, kan vara i gång som krisledningshantering. Sedan är det naturligtvis upp till varje land att stå i kontakt med just den delen av detta. Det tror jag är utomordentligt bra, därför att det är väldigt sällan som den här typen av problem inträffar under kontorstid. Normalt sett handlar det om ett *marginal call* om ett lån som går ut på en måndag och som man sedan försöker lösa. Sedan berättar man det för de andra i slutet av söndagen. Det handlar då om några timmar då detta gemensamt måste hanteras.

Det är bra att vi har institutionaliserat detta. Det är bra för små länder. Det betyder att det i mindre utsträckning blir de stora länderna som gör upp, utan kommission och ordförandeskap är här viktiga för att det ska hanteras väl.

Carl B Hamilton tog upp en frågeställning om privata och statliga banker. Skälet till att man vill gå in med särskilt röststarka preferensaktier är att om hushållen ska acceptera att man går in och tar på sig risk för en enskild bank, måste hushåll och skattebetalare också vara med på uppsidan. Om man bara går in med lån och garantier, står skattebetalarna bara risken på nedsidan men är inte med på uppsidan.

Den andra delen är att eftersom vi har kapitaltäckningskrav på ungefär 8 procent av utlåningen blir det en *leverage* på 33 gånger pengarna när man går in med aktiekapital. Det är också avgörande för institutionernas trovärdighet. Sedan kan detta naturligtvis betyda att vi på kort sikt får konkur-

rensproblem. Men alternativet, att man låter de här bankerna vara kvar på marknaden och bidra till en fortsatt negativ förtroendespiral, har inte minst den amerikanska erfarenheten visat inte fungerar, utan man måste snabbt hantera dem.

Jag är nog inte riktigt beredd att skriva under på att svenska banker har betett sig så alldeles mycket klokare och bättre än vad andra banker har gjort. Nu har vi haft en kris relativt nyligen, så de har varit relativt försiktiga. Vi har haft relativt hårdhänta myndigheter i form av Finansinspektionen och Riksbanken. Framför allt Riksbanken har hållit efter dem med mycket stor noggrannhet, vilket framför allt sammanhänger med riksbankschefens långa erfarenhet av bankkriser.

Det är klart att alla banker har en del i den överdrivna optimismen och den uppdrivna kreditgivningen. Sedan har en del varit väsentligt mer ansvarslösa än andra, och där ligger väl de svenska på den bättre sidan. Men jag är nog inte ännu beredd att skicka ut något stort tackbrev till de svenska bankdirektörerna för deras agerande. Det vill jag nog låta återstå tills vi är igenom det hela. Jag tror att vi ska vara medvetna om att alla banker delvis är medskyldiga till att driva fram en situation där man alldeles för lättvindigt drivs av vinstintressen och driver upp sina lånestockar.

Vi ska naturligtvis bevaka detta. Och, för att slutgiltigt landa i svaret, det är därför vi behöver en europeisk uppgörelse – alltså principer, trafikregler och det nationella ansvaret tydliggjort. Det är därför som Europasamarbetet framstår som den enda lösningen i ett sådant här läge.

Anf. 13 ORDFÖRANDEN:

Jag ska göra ett litet inspel till er som följer detta utifrån. Det första är att berätta att Ekofin, som refereras till här, är när finansministrarna träffas i ministerrådskonstellationen. Och som finansministern själv så riktigt påpekade har vi EU-nämnd också inför dessa möten. Det hade vi i det här fallet den 3 oktober. Det finns pressmeddelande däriifrån på riksdagen.se. Det finns också stenografiska uppteckningar däriifrån för er som vill läsa dessa. De justeras två veckor efteråt, vilket innebär att de finns tillgängliga nästa vecka för er som vill läsa dem.

Dagarna efter just detta möte var för övrigt delar av nämnden i Tjeckien. Vi märkte att vi, jämfört med våra

tjeckiska parlamentarikerkolleger, är ganska väl informerade om vad som händer även på regeringsnivå. EU-nämnden, Sveriges riksdag och Sveriges regering ligger alltså riktigt bra till jämfört med de andra länderna, och det tackar vi för.

2008/09:5
14 oktober

Anf. 14 SVEN GUNNAR PERSSON (kd):

Fru ordförande! Tack för den genomgång som vi har lyssnat till och också för svaren från finansministern. Det är intressant och viktigt att Sverige har spelat en så aktiv roll i arbetet under de senaste veckorna, inte minst med erfarenhet från de kriser som vi har haft här i Sverige och som har hanterats på ett hyggligt sätt.

Det är inte så förfärligt lätt för den som inte är finansminister eller inom ekonomfacket att hänga med i vad det faktiskt innebär att vi nu har skapat ett ramverk för att förse banker med hängslen, livrem och alla möjliga skyddsnät. Men en sak som man möter och som man själv som medborgare känner är att nu när tongångarna är att nu har börsen lyft, nu är det 8 procent upp, nu är det nästan som vanligt igen, normaliserat, då vill man som medborgare veta att det faktiskt inte är *business as usual*, att kunna fortsätta som förut och gå tillbaka till det gamla vanliga med enorma excesser vad gäller löner, bonusar och annat som mycket skiljer sig från vanliga löntagares situation. Även frågan om återbetalning och ränta i situationer där garantier löses ut bör klargöras.

Jag vill särskilt tacka statsministern för att han i sin presentation lyfte fram frågan om bonusar och löner som en viktig del. Men jag vill ställa frågan, och kanske också till finansministern, på vilket sätt man nu kan arbeta med de här frågorna så att det faktiskt får konsekvenser. Och finns det gemensamma uppfattningar om hur återbetalning och räntor ska hanteras när garantier löses ut?

Anf. 15 JACOB JOHNSON (v):

Fru ordförande! Det internationella finansiella systemet befinner sig i dag i en djup kris – ja, man skulle kunna säga en djup kris för kapitalismen.

Att ordet kapitalism är relevant tycker jag illustreras bland annat i Lissabonfördragets artikel 63 om fri rörlighet för kapital. Där kan vi läsa att alla restriktioner för kapitalrörelser mellan medlemsstaterna och mellan medlemsstat och tredje-

land ska vara förbjudna. Alla restriktioner ska vara förbjudna. Man kan beskriva det lite mer populärt som att lagstiftarna, de demokratiska församlingarna, säger till kapitalet: Gå ni före och gör vad ni vill, så kommer vi sedan efter och städar om det behövs, till exempel nu.

Enligt min uppfattning bör man ha en annan syn på det finansiella systemet. Det är en del av samhällets grundläggande infrastruktur och bör därför i hög grad vara i gemensam ägo under demokratisk kontroll, till exempel via en stärkt finansinspektion och via ett stärkt statligt ägande i bankerna.

Jag har några konkreta frågor rörande rådsslutsatserna. I rådsslutsats 3 säger sig rådet vilja skydda marknadsspelarnas legitima intressen. Vad anser ministern om det, och vilka är dessa legitima intressen hos marknadsspelarna?

Jag vill också höra statsministern eller finansministern utveckla sin syn på slutsats 10 som handlar om internationellt samarbete. Det pratas om internationella partner. Jag antar att man då inte i första hand menar USA. Det pratas också om *world governance*, och det är ju ett intressant uttryck. Är det inte mot bakgrund av dagens situation dags att reformera Internationella valutafonden och Världsbanken och få ett regelverk på plats, så att samma krav ställs på den största aktören USA som på små stater vad gäller budgetunderskott etcetera? I dag har USA något slags fri roll och kan agera ungefär hur som helst.

Slutligen har jag en fråga som anknyter till den som Susanne Eberstein ställde om konsekvenserna, kanske inte för skattebetalarna utan mer precist den bedömda konsekvensen för statsbudgetens resultat- och balansräkning för 2008.

Anf. 16 ORDFÖRANDEN:

Jag ska bara säga, apropå de papper som det refereras till och prasslas med, att rådsslutsatser antas på toppmötet och ska sammanfatta vad statscheferna tycker. Ett förslag till rådsslutsatser finns utdelat till ledamöterna och finns på bordet. Det finns också, som också redan refererats till, en deklaration från euroländernas möte som stats- och regeringscheferna ska ta ställning till. Även den finns utdelad till ledamöterna i förslagsform.

Fru ordförande! Tack så mycket, statsministern, för föredragningen. Jag välkomnar också den utsträckta handen till oppositionen. Jag tror att medborgarna uppskattar att partierna kan samarbeta i denna finansiella turbulens som många känner oro för, därför att situationen är allvarlig.

Jag tycker också att det är bra att det finns trafikregler på europeisk nivå. Men jag vill påminna om att det också behövs på global nivå. Det räcker inte att bara några europeiska banker går in här, utan också banker i Japan, Australien, USA och Latinamerika måste engagera sig. Därför behövs det trafikregler också på global nivå i en global kris. Jag tror att det är väldigt viktigt att påminna om det.

Vi vet att det inte bara handlar om den finansiella situationen utan att varslen nu ökar också, inte minst här i Sverige men också i andra europeiska länder. Jag antar att det också kommer att diskuteras på EU-toppmötet vilken situation vi står inför här.

Jag tänker inte ställa några direkta frågor om den finansiella krisen, för jag vet att finansministern sedan ska gå vidare till finansutskottet och där ha överläggningar och en vidare diskussion om detta.

Däremot tänkte jag ställa frågor om klimatförhandlingarna och klimat- och energipaketet som ska baxas igenom på det här mötet – tror vi. Jag blir lite orolig när statsministern säger att det eventuellt kan bli en förskjutning av beslutet och att sådana signaler har kommit från vissa länder. Vi vet också att även Tyskland börjar vackla lite, kanske inte den tyska regeringen, men en del tyska ministrar, politiker och tysk industri ligger på för att få en förändring av klimatpaketet när det gäller utsläppshandeln, om det ska auktioneras ut eller om det ska vara fritt och så vidare.

Jag blir lite orolig över dessa signaler som har kommit de senaste dagarna. Vi hade en diskussion senast i fredags i EU-nämnden om detta. Jag hoppas att statsministern kan stå emot de här tendenserna så att vi verkligen får ett beslut på detta möte som i princip blir oförändrat i förhållande till det förslag som nu föreligger.

Den sista frågan gäller att respektera Irlands nej. Jag blir glad över att statsministern säger att vi ska respektera Irlands nej. Men jag vill också veta vad det innebär i praktiken. Jag är rädd för att Irlands nu sätts under en osjyst behandling och

ett tryck för att genomföra en ny folkomröstning om samma innehåll. Jag tycker inte att det är särskilt sjyst, och det verkar inte heller statsministern riktigt tycka. Men då är frågan: Vad är plan B? Vilken process sätts i gång för att lyfta upp aktuella och viktiga svenska frågor i en situation när vi inte – tack och lov, ska jag väl säga som miljöpartist – ska få Lisabonfördraget, men där det kanske behöver göras andra förhandlingar på europeisk nivå?

Anf. 18 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Fru ordförande! Det är viktigt att i stunder som dessa komma ihåg vilka man är vald att representera, och Sven Gunnar Persson beskriver just detta: medborgarnas utgångspunkt. Det är medborgarnas förtroende vi bär.

Därför är det viktigt att markera att vi finns till värn för småspararna, för hushållen, för företagen som är oroliga för om verksamheterna ska fungera. Det är vi som ska stå upp för skattebetalarnas intressen, och det är nu vi måste göra det. Det finns så många lockrop från den som har försatt sig i problem om att någon annan ska komma och lyfta bort problemen och skicka notan någon annanstans.

Hur ska man då säkerställa att det både blir konsekvenser för dem som möjligen har del i skulden för detta och att man fullföljer det? Ett intressant exempel är den svenska insättningsgarantin. Den utformades på 90-talet som en konsekvens av våra erfarenheter då, baserat på avgifter som lades på bankerna. Vi fonderade upp en insättningsgaranti som i dag har resurser motsvarande 17–18 miljarder. Jag har för övrigt sett att bankerna i sina annonser använder detta, att det finns i ryggen, för att hänvisa till ökad trygghet för småsparare.

Fördelen med detta är som sagt att det är uppfunderat. Det är inte så att vi, om vi skulle komma till att resurserna behöver användas, skickar notan till skattebetalarna, utan det finns fonderade och färdiga resurser för detta. Man bör notera att flera andra länder som diskuterar detta inte har denna typ av system att falla tillbaka på, och det tycker jag är ett sätt att svara på frågan om hur man ska tänka i vad man nu utformar. Ni såg ju alla dessa storslagna presskonferenser där det var hisnande siffror – den ena värre än den andra – för vilka resurser som nu skulle användas. Det är klart att

alla som ser det kan notera eller ställa frågan: Var hamnar notan?

2008/09:5
14 oktober

Man kan också notera att det inte var någon svensk stats- eller finansminister som stod i kön och sade att hos oss finns det så här mycket resurser, och det beror som sagt delvis på att vi fram till nu har haft en situation utan den typ av nödlidande förhållanden som vi ser i en del andra länder. Men ingen är opåverkad av den situation som har rått och som vi nu hoppas löser upp sig något.

Återigen, och det kan vara svar både till Jacob Johnson och till Sven Gunnar Persson: I den här typen av allvarliga förlopp är det viktigt att både behålla ledarskapet när det gäller att ta sig i genom och agera och att vara beredd att göra mer för att säkerställa att förtroendet återkommer så att hushåll och företag känner att det börjar fungera igen.

Sedan ska det naturligtvis dras slutsatser och konsekvenser, och en del är alltid färdiga med partiboken och berättar hur det bör bli. Jag har full respekt för det. Man kan möjligen notera att i det tidiga 90-talets nödlidande banksystem var det väl allra värst i den statliga Nordbanken, så det här med att staten är ägare är ingen garanti för att det inte kan uppträda problem i den typen av banker.

Diskussionen är på något sätt redan i gång, men den kommer att bli mycket tydligare efteråt. Vad är världens slutsatser? Vad är Europas slutsatser? Jag tycker att Carl B Hamilton hade en väldigt viktig poäng när han pekar på att det europeiska samarbetet alltid har fördjupats och drivits fram av krishantering. Det har visat sig att det behövs starkare europeiska svar.

Märk väl hur den här krisen också fick otillräckliga svar den där helgen när bara de fyra största ekonomierna samlades. Detta är en ryggradsreaktion hos många av dessa stora länder – vi stora samlar ihop oss. Men det räckte inte. Det återskapade inte förtroendet.

Jättelandet USA försökte samla sitt politiska system – det var inte tillräckligt. Men under kraften av att det nu samordnat och förhoppningsvis täckandes hela EU blir ett mer samlat agerande kanske det kommer något längre och skapar ett något större förtroende. Hur ska de institutioner som världen behöver se ut som kan svara upp mot detta? Det kommer vi att ha stor anledning att återkomma till, men som sagt: Fortsatt gäller det behovet av att nu ta oss igenom.

När det gäller Irlands nej menar vi att det måste bli irländarna som formulerar både vad som är deras slutsatser om att det blev nej och vilken typ av väg de vill välja framåt. Det är det vi menar med att respektera. Vi talar inte om för dem att nu gäller följande, eller så här ser tidtabellen ut. Men också de har ju ett intresse.

Jag såg bland annat i deras slutsatser att de konstaterar att det inte var ett irländskt nej till EU. Det är fortsatt väldigt starkt stöd, till och med kanske bland det starkaste vi kan uppmäta inom EU, hos den irländska befolkningen i deras syn på EU. Deras nej byggde mycket på brist på information. Det var också kopplat till väldigt specifika frågor, vilket kan tyckas något märkligt. Det handlade bland annat om hur man ska säkerställa en kommissionär, abortfrågan dyker upp – alltså saker som vi inte menar fanns kopplat till Lissabonfördraget. På Irland dyker återigen upp diskussioner om militära följdverkningar av de beslut som har fattats.

De måste utgå ifrån slutsatserna kring vad de vill förändra, och då kommer naturligtvis den typ av politiska deklARATIONER som bland annat användes efter Irlands nej till Nicefördraget att vara det man huvudsakligen tittar på. Ingen kommer att säga att det riktiga är att nu öppna en process som snart, hoppas vi, övriga 26 länder både skrivit under och ratificerat i alla sina respektive parlament, men det kan bli en ordning där Irland gör deklARATIONER eller på något sätt diskuterar egna slutsatser av detta. Det måste vi naturligtvis vara öppna för, och det är den process som just nu pågår.

När det gäller klimatet ska nog det jag sade tolkas som att det är i annex man har skrivit in en del utgångspunkter från ordförandeskapet, och vår förhoppning var att vi skulle få hela Europeiska rådets stöd för detta som också Sverige gärna uttalar sig för i en fortsatt utgångspunkt för hur klimathanteringen bör se ut. Men det har varit så pass skarpa reaktioner att man har sagt att det där får vara ordförandeskapets beskrivning. Den verkliga prövningen kommer i december så att på det sättet får jag göra Ulf Holm besviken: Det är inte nu prövningen kommer att ske, utan den kommer att ske i december. Det är en första förflyttning i tid, delvis påverkad av den finansiella krisen men också det faktum att det är så pass omfattande oro, invändningar, vilja till egna avsteg och egna lättnader i hur klimatpaketet upplevs eller

faktiskt kommer att påverka det egna landet, att ett sådant beslut politiskt inte är redo att fattas.

2008/09:5
14 oktober

Vi kommer alltså inte att vara rösten emot, men en röst för räcker inte. Vi måste bli fler, det måste bli tydligare, och det kommer att vara en tuff förhandling in mot och under Europeiska rådet i december.

Finansministern har därutöver en del mer konkreta frågor kopplade till Jacob Johnsons fråga.

Anf. 19 Finansminister ANDERS BORG (m):

Låt oss till att börja med vara tydliga med att de papper som delats ut ju är från före den uppgörelse som gjordes i helgen, och det är viktigt att understryka att det i dag kommer att distribueras en ny text med utkast till uppgörelse. Där vill jag påpeka ett par saker av dem som är tydliga i eurogruppens uppgörelse.

Det första är punkt 9, att det handlar om att tillföra aktieägarekapital. Det här är en viktig fördel för Europa relativt USA. Där har man köpt upp osäkra tillgångar. Vi vet att vi redan via Riksbanken och Riksgälden äger 600 miljarder av tillgångarna, och det har haft en relativt begränsad effekt. Det beror på att om man försöker köpa upp tillgångar som är mer osäkra så är volymen av dem enorm, och det gör att man får ett väldigt litet genomslag för de offentliga medel man satsar relativt att gå in direkt med ägarkapital.

USA försöker nu uppenbarligen köpa aktier direkt på marknaden i stället för att gå in med ägarkapital direkt i bankerna. Det är naturligtvis också mycket mindre effektivt. Det ger inte alls den tillförsel av eget kapital som man ser. Att man nu från Europas sida inser att det är viktigt att man jobbar med ägarkapital är viktigt, men det betyder också att man därigenom säkrar skattebetalarnas intressen och låter aktieägarna ta sin konsekvens av detta. Det understryks också i slutet av punkt 8, att när man gör det på det här sättet måste man också särskilt se till att bankerna inte kan agera på ett sätt som är att missbruka de här arrangemangen.

Man understryker också att man ska vara mycket – jag försöker översätta från engelska – att man ska vara *watchful*. Vi ska kanske säga att man ska noggrant följa så att man tillvaratar skattebetalarnas intressen. Sedan säger man att de existerande aktieägarna och ledningarna ska *bear the due*

consequences vilket jag skulle tolka som att de ska få ta konsekvenserna av sitt handlande.

Jag vill alltså påpeka att i den här delen är det rätt tydligt att i de banker som försatt sig i problem kommer det att påverka hur bankerna ägs, styrs och leds. Sedan ska det här naturligtvis inte leda till statligt bankäggande, utan på sikt ska bankerna naturligtvis överföras till marknaden och pengarna återvinnas till välfärdssamhället, till pensioner och skattesänkningar och vad vi nu i övrigt kan tycka.

Jag vill bara påpeka att när det gäller oppositionens förslag som Ulf Holm här nämner, ska vi påpeka att vi har för avsikt att lägga fram en proposition i nära anslutning till Europeiska rådets överenskommelse. Det är klart att det i sådana fall är viktigt att också oppositionspartierna i den mån de har förslag om eller en syn på hur den här rådsdeklarationen ska implementeras mycket skyndsamt återkommer med dem. Det måste naturligtvis ske i ännu närmare anslutning till Europeiska rådet, annars har vi naturligtvis ingen möjlighet att beakta dem.

Anf. 20 ORDFÖRANDEN:

Då kan jag referera till det Ulf Holm sade förut, nämligen att finansutskottet ju kommer att träffas efter det här mötet, om jag förstår det rätt. Det är inte alltid helt lätt att skilja ut vad som är svenskt beslutsfattande och vad som är europeiskt; det flyter onekligen ihop. Men det nämnden samråder om är beslutsfattandet på Europeiska rådet, vad stats- och regeringscheferna ska bestämma där, och följdverkningarna här hemma kommer även att behandlas i finansutskott och riksdag.

Vi har några minuter kvar att gå vidare på talarlistan. Där står redan över tio ledamöter. Alla dessa hinner vi inte med, men om ni fortsätter att fatta er kort, kanske ännu kortare än hittills, hinner vi med så många som möjligt.

Anf. 21 SONIA KARLSSON (s):

Fru ordförande! Tack också till statsministern för informationen.

Hur bedömer statsministern förmågan bland medlemsländerna att leva upp till åtgärdspaketet? Jag syftar bland annat på att tyska delstater nu har synpunkter; ska de behöva vara

med om den här tredjedelen pengar? Ser statsministern något behov av ytterligare gemensamma initiativ?

2008/09:5
14 oktober

Jag vill också tillföra att vi socialdemokrater ställer oss bakom regeringens redovisade synpunkter vad gäller åtgärdspaketet, men det räcker naturligtvis inte som information inför den proposition som ska skrivas.

Jag ser också positivt på statsministerns kommentar om att Socialdemokraterna var välkomna att tillföra synpunkter, nu också understruket av Anders Borg, men vi förutsätter att regeringen kallar till överläggningar med oppositionen inför propositionen. Eftersom det är en sådan brådska är det mest naturliga att regeringen kallar till överläggningar med oppositionen.

Anf. 22 KRISTER HAMMARBERGH (m):

Finansministern är inte beredd att skicka tackbrev till bankerna, men jag hoppas att det nu efter ett par dagar möjligen finns anledning för bankerna att skicka tackbrev till finansministern och resten av regeringen. Det viktigaste är ju att vanligt folk, löntagare, småföretagare, kan andas ut.

Men oavsett om det skickas tackbrev eller inte är det konstaterat att det inte är i Sverige krisen har startat, inte heller i Europeiska unionen. Viktiga åtgärder vidtas nu, och det finns gradskillnader i hur välskötta ekonomierna är inom EU. Men finanskrisen startade i första hand på andra sidan Atlanten, med icke obetydliga inslag av uppmuntran från det politiska systemet till dålig kreditgivning. Det är viktigt att komma ihåg det.

Snart har vi kommit över denna kris. Kan Sverige tänka sig att fortsätta att föra en diskussion, även utanför EU, för att försöka ha den här typen av gemensamma institutioner?

Jag kan känna oro inte bara för den amerikanska ekonomin. Vi har ett kommunistiskt land som växer väldigt snabbt, Kina. Risktagandet inom ekonomin är där väldigt stort. Där kan vi också komma att få framtida kriser som sköljer igenom det globala systemet. Kan statsministern och finansministern tänka sig att ta ett svenskt initiativ för att ha den här vidare diskussionen?

Det är svårt nu med klimatfrågan. Många vänder sig emot. Var finns våra vänner?

Anf. 23 STAFFAN DANIELSSON (c):

Jag har en kort uppföljningsfråga. Ägarskap i bankerna var finansministern inne på. USA köper ut osäkra fordringar. Det är mycket mer ineffektivt. Nu närmar sig USA kanske Europas linje, den svenska modellen från krisen i början av 90-talet. Min fundering är varför det tar sådan tid för George Bush och USA att ta till sig de svenska erfarenheterna. Min analys är att det verkar lite ideologiskt betingat och att det i mycket är kopplat till det regerande partiet i USA, som jag tycker bär ett tungt ansvar i frågan.

Anf. 24 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Sonia Karlsson har i sin fråga en viktig aspekt på det som har varit väldigt aktuellt de här dagarna, nämligen det som politiskt uttrycks, ibland på någon presskonferens, ibland i någon överenskommelse: Finns det också lagstiftningsberedskap? Är materien verkligen redo? I en del fall har vi när någon har sagt något frågat: Kan vi få lagunderlaget? Det har då inte existerat. Det är viktigt att komma ihåg när det talas om förtroende. Det är inte så att var och en, jurist och annan, som följer de här förloppen bara utgår från vad som sägs vid pressträffar. De vill också se vad detaljerna är i detta.

Därför har det varit viktigt för oss att vara väldigt konkreta i det vi har drivit i de sammanhang som Anders Borg redogjorde för, att vara väldigt konkreta när det gäller vad det är vi talar om. Jag nämnde också det i min inledning, och vi har återkommit till det. Vi är väldigt tydliga med vad det handlar om för delar. Det syns också i Europeiska rådets slutsats.

Det är därför vi också säger att vi i nära anslutning till detta vill lägga en svensk lagstiftning. Det är förvisso i EU-nämnden så att vi söker stöd för vårt agerande i Europeiska rådet, men jag vill vara tydlig inför alla med att det är vår avsikt att sedan baserat på det utforma lagstiftning. Där finns utgångspunkterna. Det är det politiska ansvarstagandet.

Jag vill tala om vilka tidsperspektiv vi talar om på torsdag och efterhöra om det finns ytterligare någon synpunkt från oppositionspartierna som vi har missat.

Tro inte att vi har finansmarknader som står och väntar och ger oss gott om tid att agera. Det kommer vi inte att ha. Vi såg i flera fall att det går ännu fortare än så. Det är helt korrekt att det återgavs hur det tyska demokratiska systemet

nu har möjlighet att genomföra detta. Det vet jag inte exakt hur de kommer att lösa, men deras förhoppning var att göra det i en historiskt skyndsam process, även om man då måste ha stöd i förbundsrådet förutom i förbundsdagen.

Jag förstår att mina något nedslående beskrivningar av klimatfrågan gör att man till slut undrar om vi har några vänner. Det har vi naturligtvis, men vi ska komma ihåg att det som de här paketen gör är att de fördelar på var och en att göra mer. Då kommer det ned till att man inser att man måste börja använda styrmedel och ställa sig frågan hur mixen i den nationella politiken ska se ut.

Då knackar också på dörren det faktum att det är väldigt få länder som har kommit så långt som Sverige har gjort, som har jobbat så länge, egentligen sedan 70-talet, med att utveckla alternativa bränslen och få en mer diversifierad energimix. Flera av de länder vi träffar har i princip bara ett beroende – det är bara kol, nära nog bara gas eller nästan bara olja. Där sitter Sverige med väsentligt bredare upplägg med mycket mer förnybart än vad andra har. Då upplever de att de får det mycket skyndsamt och dessutom är i ett läge med nödlidande budget när de ska försöka få detta på plats.

Jag vill gärna understryka att alla känner ansvar. Vi har redan sett klimatförändringar. Vi känner oro för att de växer. Därför finns det också vänner i detta upplägg. Men det är ingen idé att ta ut detta i förväg.

Jag har nogsamt beskrivit ungefär hur processen ser ut. Det kommer att vara viktigt att vi fullföljer det som trots allt är avsikten och fattar besluten i december. Annars får vi naturligtvis en allvarlig tidsförskjutning som kommer att leda till nya diskussioner.

Men hela upplägget är att ändå försöka fatta de rätta besluten i december för att göra det möjligt att Europa ska kunna agera – precis som påpekades av någon – mot en nyvald amerikansk administration och alla de länder därute i världen som tycker att de har ännu mindre resurser, vill jag påpeka, för att möta en del av klimatomställningen än vad europeiska länder upplever att de har.

Finansministern tar de andra bitarna.

Anf. 25 Finansminister ANDERS BORG (m):

Låt mig bara understryka det som statsministern här sade: Det är naturligtvis så att vi, Mats Odell och jag, när vi efteråt

går till finansutskottet kommer att framföra önskemålet att få synpunkter och förslag i ännu större närhet till Europeiska rådet. Men däri ligger att det är väldigt ont om tid. Det är viktigt att understryka.

Det är inte bara en svensk erfarenhet. Vi har haft 113 sådana här finansiella kriser de senaste tio åren. Vi har haft förmånen att Stefan Ingves under sin tid som chef för IMF:s finansiella stabilitetsdel har skött 70 av dessa, bland annat i Indonesien, Brasilien, Thailand och Argentina. Ur det som redovisas i IMF:s senaste prognos har det kondenserats fram ett antal generella slutsatser. De ligger väldigt nära dem som Sverige långsamt, mödosamt och med betydande misstag tog sig fram till.

Det var inte så att vi från början gjorde allting rätt, utan vi arbetade oss framåt. Sedan landade man i tre generella drag: Man har någon typ av garanti för att återställa förtroendet för finansiering. Man agerar i huvudsak via röststarkt ägande för att återställa förtroendet. Man rekonstruerar skattebetalarnas tillgångar. De tre utgångspunkterna har varit de återkommande.

Jag har också haft förmånen att på Riksbanken och i andra funktioner följa dessa förlopp i andra länder. Det har varit väldigt tydligt att de här tre grundläggande erfarenheterna är det man ska gå på. Det har varit utifrån den basen vi tillsammans med Riksbanken argumenterat inom IMF, de europeiska kretsarna och de nordiska kretsarna för hur vi ska agera.

Jag undrar också lite grann varför det tar sådan tid för amerikanerna. Det som har gjorts från Treasurys och Feds sida följer väldigt nära de generella erfarenheterna. Där har man en rätt betydande erfarenhet av att hantera den här typen av problem. Av andra skäl, som förmodligen är de ideologiska som Staffan Danielsson nämner, har man från den politiska sidan valt denna bakvända och ineffektiva väg, att börja köpa upp osäkra tillgångar.

Man har inte förmått skapa de nödvändiga instruktionerna för att göra detta. Det är bara att beklaga. USA har förbrukat sitt politiska kapital och sin trovärdighet. Europa har rest sig upp och visat att vi trots att vi inte har alla de institutioner på plats som man skulle kunna önska har haft kraft att agera. Det är bara att glädjas åt det. Det är som jag sade: Det är flera som ska ha tack för det. Men jag måste få säga att inte

Anf. 26 CHRISTER WINBÄCK (fp):

Fru ordförande! Jag vill återvända till klimatfrågan, framför allt energifrågorna. I det utkast till rapport som föreligger i rådet pratar man om energisäkerhet och vikten av att skynda på utvecklingen av koldioxidfri energi. Man skriver också att man har respekt för att medlemsstaterna har lite olika syn, takt och sätt att klara detta.

Det brådskar ändå med besluten i EU. En av sakerna handlar om möjligheten att finansiera olika tekniker och teknologi för att klara detta. En av mina två frågor är om statsministern anser att även kärnkraften finns med i denna fråga.

Rörande kärnkraftsfrågan skriver man i rapporten att en tredjedel av elen i Europeiska unionen kommer från kärnkraft i dag. I Sverige är det mycket högre än så. Om kärnkraften ska ha en framtid krävs det investeringar, och de investeringarna krävs mycket snart. Jag vill höra vad statsministern tycker om detta.

Anf. 27 SVEN GUNNAR PERSSON (kd):

Jag är liksom statsministern och Ulf Holm djupt oroad för att klimatfrågorna fortsättningsvis inte får den kraft som krävs i relation till den situation som vi faktiskt upplever när det gäller klimatförändringarna. Jag är kanske också lite oroad över att det franska ordförandeskapets ambitioner inte är på topp i denna fråga, särskilt vad avser kopplingen till att EU ska åta sig 30 procent om det blir en överenskommelse i Köpenhamn, hur stor andel som ska auktioneras ut och så vidare.

I dag har vi hört, vilket är mycket glädjande, att Sverige har varit aktivt och konstruktivt och bidragit med sin kompetens när det gäller den finansiella krisen. Jag hoppas och tror att Sverige med sin kompetens, erfarenhet och kunskap och med sitt engagemang på miljöområdet ska vara lika aktivt i att medverka till att ambitionen inte sänks när beslut fattas – förhoppningsvis senast i december.

Finns det redan nu några funderingar om vilka insatser som Sverige kan göra för att medverka till att ambitionerna även fortsättningsvis är höga när det gäller de europeiska insatserna i klimatförhandlingen?

Anf. 28 JACOB JOHNSON (v):

Det behövs mycket tankemöda för att utarbeta ett robust internationellt finanssystem. Nu sade statsministern att finansmarknaden inte väntar. Vi har till torsdag på oss att komma med utarbetade förslag. Det visar på ett gigantiskt demokratiskt problem med dagens system. Det anknyter till vad jag sade tidigare.

Vad jag ville ta upp var lite grann om de riktlinjer som ordförandeskapet har i den bilaga som vi fått om energipaketet. De pratar om fri tilldelning av utsläppsrättigheter till de industrisektorer som har den största risken att bli utsatt för internationell konkurrens. Man pratar om *carbon leakage*.

Hur ser regeringen på formuleringen ”fri tilldelning”? Bör inte även industrin ta sitt ansvar för att minska sina utsläpp? Bör man inte alternativt ta upp frågan om klimattullar mot import av sådan industri som inte följer internationella åtaganden?

Anf. 29 ULF HOLM (mp):

Fru ordförande! Jag delar den oro som statsministern ger uttryck för när det gäller klimatpaketet. Det kommer att skjutas på besluten. Det är en backlash för alla som hoppades att vi skulle kunna föra energi- och klimatpaketet i hamn vid detta möte. Det är väldigt viktigt att vi ser långsiktigt på dessa frågor. Det är oroande att höra att statsministern bekräftar de farhågor som jag framförde om att det finns diskussioner om att urvattna paketet och att det görs framstötter nu med ursäkten att det finns en finansiell oro. Det är väldigt olyckligt. Jag hoppas att statsministern kommer att vara väldigt tydlig på mötet och framhärda i att inga ambitionsnivåer får sänkas.

Jag vill slutligen anmäla avvikande mening, men inte när det gäller punkterna om finansiell oro. Där tycks regeringen sköta sig exemplariskt, och har nu också sträckt ut en hand till oppositionen. Jag är inte heller orolig för att statsministern, finansministern och övriga kommer att darra när det gäller klimatpaketet. Men det finns andra punkter som ska tas upp som vi tyvärr inte har hunnit med på det här mötet. Jag fullföljer den avvikande mening vi hade i fredags.

Fru ordförande! Jag vill bara förklara att ordet energisäkerhet som används inte minst av vänner österut i samarbetet ofta har en utgångspunkt i att säkerställa transporter av energi. Ibland för vi diskussioner om huruvida detta ska vara marknadsbaserat eller ske med olika former av indirekta eller direkta stöd. Det är viktigt att komma ihåg att det oftast inte är det vi vill diskutera när det gäller omställning och att möta klimathot. Det handlar inte om att säkerställa att kol, olja och gas kommer fram utan om att vi ställer om. Det här är en viktig grund för att förstå att vi ibland inte talar samma språk.

Samtidigt får man ha lite respekt. Som jag tror att jag har berättat för nämnden satt jag och talade med Donald Tusk, premiärminister i Polen. 95 procent av energianvändningen där bygger på kol. Jag kan ju berätta om hur duktiga vi är i Sverige och hur det ser ut här och säga att nu borde Polen sluta använda kol. Han kommer säkert att tacka för den synpunkten. Men det blir lite grann övermaga att inte förstå hans utgångspunkt. Han är naturligtvis intresserad av ansträngningar som bygger på det som ibland kallas rent kol, alltså kolseparation, och att man får undan CO₂. Det finns olika inskrivna förslag om hur vi ska titta på möjligheter för det eller mer ren kolanvändning. Det kommer att vara helt avgörande; det förstår alla som tittar på Kina också. Om vi inte får en bättre hantering av kol i världen kommer vi inte att möta klimathotet.

Kärnkraften räknas inte som CO₂-adderande, men den räknas inte heller som förnybar. Det är den politiska överenskommelsen i synen på kärnkraften. Den har en roll, och det är ett ben som är lite olika i olika länder inom Europeiska unionen. Men vi fattar själva beslut i den delen om vår mix. Via alliansöverenskommelser har vi möjliggjort reinvesteringar och ökat effektuttag ur vår svenska kärnkraft. För en hel del är det tydligt att kärnkraften kommer att spela en stor och till och med växande roll. En del andra inom Europeiska unionen har ju ingen kärnkraft. Det är väl därför man i europeiska gemensamma dokument skriver på detta sätt.

När det gäller detta med att inte sänka ambitioner säger vi 20 procent CO₂-reduktioner och förnybar energiandel till 2020. Inom ramen för det internationella ska vi låta reduktionsmålet växa upp till 30 procent. Detta är tänkt att delvis

göras inhemskt, men vi ska också öppna för att använda så kallade flexibla mekanismer. En av diskussionerna gäller hur mycket flexibla mekanismer man får använda. Det är en viktig diskussion. Vi har också varit pådrivande. Vi har hört att man också runt om i världen är nödlidande när det gäller resurser. Det är därför viktigt att möjliggöra att de flexibla mekanismerna används på ett klokt och bra sätt och att det följs upp att de verkligen fungerar.

Det andra är diskussionen om auktionering. Det är ett sätt att få den utsläppshandel som redan förekommer att bita mer, om jag får uttrycka det så. När den biter mer får den större konsekvenser. Det är det som diskussionen gäller. Hur snabbt kan den komma och till vilka sektorer?

De förslag som nu har förts fram från en del länder är att minska auktioneringen – att den ska vara mindre eller bara gälla delar av vissa sektorer. Hör och häpna – detta följer ofta hur ländernas respektive industristruktur ser ut. Det är klart att det handlar mycket om att utgå från det egna landets förutsättningar.

Finns det då något sätt att möta detta? Den risk som jag ser är att man till slut säger: Ni andra som vill driva igenom detta får väl göra det, men då ska det betalas! Det kommer att komma ett läge då man hävdar att i så fall får rikare länder – de som utgör majoriteten – ta fram plånboken och stödja oss i omställningen. Varför är det ett problem? Det är ett problem dels därför att vi tycker att vi ska använda en del av resurserna för fortsatt omställning i Sverige, dels därför att det utanför Europeiska unionen finns ännu fattigare länder som behöver stöd till omställning och som förutsätter det för att få det internationella klimatavtalet på plats. Därför är det här en knepig och delvis farlig diskussion. Det kan bli för mycket så att man också i Europa säger att alla som anser att man lägger en börda på dem ska få det finansierat av någon annan. Här har ni knepigheterna; det är de verkliga knepigheterna när vi ska få paketet på plats. Det är det som kommer att prägla det hela in mot decembermötet.

Carbon leakage är ett sätt att just säga att det finns risk mot vissa nationella industrier av en global konkurrens. Vi har sagt: Inte protektionism! Det är inte rätt svar. Dessutom kommer det att vara nära nog helt omöjligt att utforma de klimattullarna så att de verkligen fungerar. Det är jag helt övertygad om. Det är i så fall bättre att trycka på det vi säger,

nämligen ett internationellt avtal som täcker alla länder. Det är det bästa sättet att möta detta på. Utan den typen av internationellt globalt verkande avtal kommer vi att få protektionism i världen. Det är jag övertygad om, för det ropas så intensivt på detta nu. Det bara förstärker för ett frihandelsvänligt land som Sverige när det gäller att trycka på ännu hårdare för att verkligen få ett Köpenhamnsmöte på plats.

Jacob Johnson hade synpunkter på torsdag. Det politiska är att enas om utgångspunkter som syns tydligt här och som hela Europa nu försöker samla sig kring. Jag tror att vi skulle svika människors förväntan på att vi agerar om vi inte gör det på ett sätt att det förtroende och den stabilitet som möjligen nu återvinns också återkommer.

Jag har lärt mig en sak av många år i riksdagen, och det är att riksdagen är snabb – snabbare än nästan alla andra – bara den vill. Det är klokt att vara det ibland, därför att i andra ändan handlar det om människors förtroende och oro och risker för att vi fortsatt har ett icke-fungerande finansiellt system om vi inte nu agerar.

Anf. 31 CHRISTINA AXELSSON (s):

Det är glädjande att statsministern säger att han vill lyssna till våra synpunkter. Det kommer säkert fler vid överläggningarna med de olika partierna och likaså när ni ska träffa finansutskottet.

Jag vill här och nu lyfta upp vikten av att statsministern också på toppmötet lyfter upp arbetstagarnas rättigheter, särskilt efter EG-domarna i Laval-, Viking- och Rüffertfallen. När ekonomierna krymper och arbetslösheten ökar i EU är det viktigt att vi också värnar arbetsrätten som den har utformats i de olika medlemsländerna så att vi inte hamnar i en situation med löne- och arbetsmiljödumpning.

Jag tog upp frågan i fredags med EU-minister Cecilia Malmström men fick till svar att frågan inte var relevant i detta sammanhang. Vi socialdemokrater lämnade då in en avvikande mening i denna del. Det är ju så vi kan agera när vi vill trycka på vår åsikt.

Nu vill jag fråga statsministern: Har du lyssnat? Kommer du att lyfta upp behovet av regelverk på arbetsmarknaden så att vi i Sverige kan känna oss trygga med den svenska modellen som bygger på kollektivavtalslösningar mellan arbetsmarknadens parter?

Anf. 32 JACOB JOHNSON (v):

Jag har inget emot att riksdagen agerar snabbt i det här akuta läget. Men det jag tog upp gällde att belysa ett stort systemfel som vi har i dag.

Jag vill också anmäla avvikande mening vad gäller migrations- och asylpakten. Den ställer vi oss inte bakom, och inte heller bakom åtgärderna när det gäller finanskrisen. Jag vet inte vad statsministern kommer att svara, men med anledning av Christina Axelssons fråga ställer vi oss antagligen inte heller bakom avsaknaden av den svenska kollektivavtalsmodellen i Lissabonfördraget.

Anf. 33 PEDER WACHTMEISTER (m):

Fru ordförande! Jag hoppar tillbaka lite grann till finanskrisen. Den har koncentrerat sig på banker och finansinstitut. Men man läser också i tidningarna att mindre och större internationella företag i Sverige får svårare och svårare att finansiera sig. Det måste ju gälla hela Europa. Vi vet att huvudägaren av Volvo lastvagnar är ett franskt företag och så vidare.

Har det varit uppe till diskussion över huvud taget hur man skulle kunna hantera den frågan?

Anf. 34 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Fru ordförande! EU-nämnden finns till för att man ska kunna placera ett ganska omfattande och gediget underlag som respektive parti har möjlighet att gå igenom. Med efterhörande av våra utgångspunkter kan partierna också markera stöd eller inte stöd för vårt agerande, precis som flera här nu också gör. Det är ett sätt för oss att ta in synpunkter och förslag i dag. Anders Borg kommer också att framträda inför finansutskottet, och även där finns den möjligheten.

Det är en öppning vi gör. Vi är inte färdiga med propositionsbehandlingen. Vi vill ha in förslag, men då bör de vara konkreta eller innehålla invändningar mot att upplägget är fel. Jag kan ha respekt för att någon säger: Vi köper inte det upplägget. Men om någon agerar och säger att de stöder upplägget tycker jag att det är bra. Det är en bra signal för att lugna svenska folket som kan känna oro. Det blir en samling. Men det måste handla om konkreta delar, och vi har varit utförliga både i vår beskrivning och i underlag. Europeiska rådets slutsatser om vilka delar det handlar om är också

mycket tydliga. Det finns spårbarhet i det vi har presenterat och därmed möjlighet att ge besked – ja eller nej, och vad ska i så fall annars tillföras?

När det gäller Lavaldomen har vi bett en utredare att se på eventuella konsekvenser för kollektivavtalsmodell och svensk modell. Vi försvarar i olika sammanhang den svenska modellen, som vi tycker har tjänat Sverige väl. Det handlar om vår möjlighet att utforma vår syn på hur en arbetsmarknad kan fungera med stort ansvarstagande av arbetsmarknadens parter.

Vi har av det dragit slutsatsen att bland annat det som ibland nämns om att öppna det så kallade utstationeringsdirektivet inte skulle tjäna svenska intressen väl. Vi är övertygade om att det skulle öppna Pandoras ask och leda till alla möjliga diskussioner. Många av dem skulle handla om idéer som vi anser att vi ska få freda oss för här i Sverige med utgångspunkt i den svenska modellen. Jag är inte alls säker på var det skulle landa. Det är av omsorg om den svenska modellen som vi inte öppnar utstationeringsdirektivet.

Vi anser att vi ska fullfölja ratifikationen av Lissabonfördraget. Vi hoppas få brett stöd i Sveriges riksdag för det. Vi tycker att det förstärker arbetstagarnas rättigheter. Vi har sett att LO och andra har haft den synpunkten också. Vi har begärt synpunkter och lämnat en proposition på riksdagens bord som vi nu söker riksdagens stöd för att kunna genomföra. Jag vill inte på något sätt få den processen hopblandad med att det skulle handla om någon sorts påverkan på svensk arbetsmarknad eller svensk arbetsrätt. Jag har inget underlag till stöd för det, utan vi kan fullfölja detta. Därför blir varje försök att hävda att det ska tillföras legala instrument ett sätt att skapa en annan förväntan och en annan diskussion. Då ska man i så fall börja se över hur det kan föras in i eller till det Lissabonfördrag som nu står inför ratifikation i Sveriges parlament.

Jag vill också understryka att parlamentet nu ska fatta beslut. Men innan jag och Cecilia Malmström skrev under detta nere i Lissabon frågade vi också den förmodade majoriteten, alliansens partier och Socialdemokraterna, om det fanns någon invändning innan vi undertecknade det hela. Det är ju en förhandling som huvudsakligen fördes av en annan regering – den tidigare, socialdemokratiska – när fördraget färdigställdes. Det blev så i och med maktskiftet 2006 att Cecilia

2008/09:5
14 oktober

Malmström och jag blev de som undertecknade det. Men det fanns stöd på plats för att skriva under och därmed säkerställa att ratifikationen ska kunna fullföljas.

Jag tror att det fanns stöd bland annat utifrån det gemensamma synsättet att detta stärker arbetstagares rättigheter. Vi ser ju också alla andra fördelar med att få Lissabonfördraget på plats. Det är skälet till att vi inte tänker ta den här typen av initiativ. Det enkla skälet är att vi inte tror att det tjänar den svenska modellen väl, även om jag har respekt för att man kan tycka olika.

Detta är min utgångspunkt. Det är inte att säga att vi inte står upp och inte försvarar den svenska modellen. Det gör vi i alla möjliga sammanhang. Vi både beskriver och försvarar den, och vi tänker fortsätta göra det.

Anf. 35 ORDFÖRANDEN:

Vad gäller riksdagens behandling av fördraget i de steg som har tagits hittills finns det även där dokumentation på riksdagen.se från både nämnden och kammaren.

Anf. 36 Finansminister ANDERS BORG (m):

Jag ska kort ta upp Peder Wachtmeisters viktiga fråga. Själva utgångspunkten för att hantera finanssektorn är inte att vi är särskilt förtjusta i vare sig banker, bankdirektörer eller bankägare. Det handlar om att hushåll och företag ska ha tillgång till kreditmöjligheter.

Vi har det så klokt ordnat att flera av våra stora företag har haft en god lönsamhet och därtill byggt upp betydande reserver. Vi vet att det har förekommit en diskussion när det gäller både Ericsson och Volvo om att de har haft lite väl stora kassor. Det har hävdats från entusiastiska spekulanter och rovkapitalister. I dag ska vi nog vara väldigt tacksamma för att de lockropen inte har åhörts utan att man har behållit de stora kassorna som gör att man är lite tryggare än vad man annars skulle ha varit.

Vi ska försöka få ordning på detta genom i första hand banksektorn så att den kreditgivningen till företagen fungerar. I eurogruppens slutsatser ligger direkt och indirekt att ECB ska se över vilka möjligheter som finns att agera i detta. Det är naturligtvis också en fråga som ECB måste pröva utifrån sitt ansvar. Jag har också fullt förtroende för att Riks-

banken gör de överväganden som kan vara nödvändiga i frågan.

2008/09:5
14 oktober

Anf. 37 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar statsministern med flera statsråd för informationen och svaren på ledamöternas frågor.

Min uppgift är nu att avsluta samrådet med att sammanfatta dess resultat. Jag finner då sammanfattningsvis att det finns majoritet för regeringens ståndpunkt men noterar avvikande meningar från s, v och mp i de delar som de själva just har nämnt. Det gäller inte helheten utan särskilda delar, framför allt migrationspakten.

Innan jag avslutar sammanträdet rent formellt vill jag också tacka er som har följt detta utifrån och påminna både er och nämndens ledamöter om att statsministern kommer till riksdagen, i kammaren, nu på onsdag den 22 oktober klockan 10 och återskärporterar från toppmötet. Då kan man ställa frågor om hur det har gått. Välkomna att följa även det är både ledamöter och åhörare! Tack så mycket för i dag. Sammanträdet är avslutat.

Innehållsförteckning

1 § Europeiska rådet.....	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN	1
Anf. 2 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	2
Anf. 3 ORDFÖRANDEN	5
Anf. 4 SUSANNE EBERSTEIN (s)	5
Anf. 5 ORDFÖRANDEN	6
Anf. 6 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	6
Anf. 7 ORDFÖRANDEN	8
Anf. 8 SUSANNE EBERSTEIN (s)	8
Anf. 9 STAFFAN DANIELSSON (c)	8
Anf. 10 CARL B HAMILTON (fp).....	9
Anf. 11 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	9
Anf. 12 Finansminister ANDERS BORG (m).....	10
Anf. 13 ORDFÖRANDEN	12
Anf. 14 SVEN GUNNAR PERSSON (kd).....	12
Anf. 15 JACOB JOHNSON (v)	13
Anf. 16 ORDFÖRANDEN	13
Anf. 17 ULF HOLM (mp)	13
Anf. 18 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	14
Anf. 19 Finansminister ANDERS BORG (m).....	16
Anf. 20 ORDFÖRANDEN	17
Anf. 21 SONIA KARLSSON (s).....	18
Anf. 22 KRISTER HAMMARBERGH (m)	18
Anf. 23 STAFFAN DANIELSSON (c)	18
Anf. 24 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	19
Anf. 25 Finansminister ANDERS BORG (m).....	20
Anf. 26 CHRISTER WINBÄCK (fp)	21
Anf. 27 SVEN GUNNAR PERSSON (kd).....	21
Anf. 28 JACOB JOHNSON (v)	21
Anf. 29 ULF HOLM (mp)	22
Anf. 30 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	22
Anf. 31 CHRISTINA AXELSSON (s).....	24
Anf. 32 JACOB JOHNSON (v)	24
Anf. 33 PEDER WACHTMEISTER (m)	24

Anf. 34 Statsminister FREDRIK	2008/09:5
REINFELDT (m).....	14 oktober
Anf. 35 ORDFÖRANDEN.....	
Anf. 36 Finansminister ANDERS BORG (m)	
Anf. 37 ORDFÖRANDEN.....	